

Kedves Testvérek! Egy jó film tele van kiszámíthatatlan, váratlan fordulatokkal. Ha előre tudjuk a szereplők reakcióit, kiszámítható a történet vége, általában csalódottak vagyunk. De, amikor valamilyen csavar van a történetben, egy vagy több előre nem látható fordulat jön a cselekményszálakban, akkor úgy állunk fel, hogy „ez egy jó film volt”, megérte megnézni. A Bírák sorozatunk mai szakaszában két váratlan fordulat van előttünk. Az egyik Istenhez, a másik a néphez kapcsolódik. Mik ezek a váratlan fordulatok és hogy befolyásolják a történéseket?

A történet az általunk is jól ismert, mondhatni, már-már unalmas módon kezdődik: a nép elfordul Istentől. Tóla és Jáir bíraskodása csak rövid közjátéknak tűnik Abimelek erőszakos, véres uralomra törése után és Jefte fellépése között, ami után a nép „ismét azt tette, amit rossznak lát az Úr”. Jó, ezt már ismerjük – és elindul a belső „pipa osztogatásunk”. Igen, a nép más isteneket imád – pipa. Igen, Isten megengedi, hogy az a nép, amelynek az isteneit el kezdik imádni, az, az uralma alá hajtja Izraelt – pipa. Igen, a nép Istenhez kiált a nyomorúságban – pipa. Vétkeznek, nyomorognak, kiáltanak, megszabadulnak. Igen, ismerem, tudom. De nézzük meg közelebbről. Mi az a váratlan fordulat, ami most eltér a megszokottól? A bálványimádás egyáltalán nem új, de a mértéke, ami itt megjelenik az az. Ugyanis eddig csak Baal és Asera tisztelete volt megemlítve, de most a 6. versben az Izrael körül élő összes nép istene fel van sorolva. Általában az idegen istenek tisztelete nem derült égből villámcsapásként érkezett Izrael számára, nem az történt, hogy most jön Baal és lecserélték rá gyorsan Jahvét, hanem szépen lassan bekerült Jahve tisztelete mellé a másik isten tisztelete. És egyszerre mentek el a kultikus orgiákra és mutattak be áldozatot Istennek. Mint a mai New Age vallás sokszor minket is „érintő receptje”: „végy egy csipetet mindenből és alkosd meg a saját vallásod”. Egy csipet okkultizmus, egy kis pozitív erő az ásványokból vagy épp a szavak erejéből, egy kis toleranciába burkolt „minden is jó” szabadság, egy nagyobb adag „egoizmus” - valósítsd meg önmagad módra, néhány gramm istentisztelet vasárnaponként és kész az ókorra jellemző saját szinkretista vallás, metamodern narratívában. Azonban mai történetünkben ez a „jól megfér minden egymás mellett” stratégiája megváltozik: Jahve kikerül a képből, mondhatni „kiszorult az istenségek sorából”. Azt olvastuk: „Az Urat pedig elhagyták, és nem tisztelték”. Szó szerint nem tekintették Jahvét Istennek, nem tekintettek rá életükre jelentős befolyással bíró hatalomként. Istent tisztelni azt jelentette és jelenti ma is, hogy az Őt megillető fontosságot tulajdonítjuk Neki, azaz elismerjük Isten-voltát életünk felett. Isten azért Isten, mert olyan erővel, hatalommal rendelkezik, ami túl van az emberi lehetőségeken és úgy jelenti magát a történelemben, hogy ezzel az erővel és hatalommal képes az emberért aktívan, természetfeletti módon cselekedni. Amikor Izrael ezt valóságos, szabadító, megváltó hatalmat más istenségnek tulajdonította, akkor azt az istent kezdte tisztelni, attól várta élete stabilitását, boldogulását. „Az Urat pedig elhagyták, és nem tisztelték.” Vagyis nem számoltak Jahvéval. Ha arra gondoltak milyen lesz a termés, akkor Baalra gondoltak. Ha gyermekáldást szerettek volna, nem tekintettek úgy Jahvéra, mint életajándékozóra, hanem Astarté orgiákba végződő istentiszteleteire jártak. A felsorolt istenek, lehet nem egyszerre szorították ki Jahvét a nép szívéből, hanem mindig egy aktuális idegen istent tiszteltek és lehet, hogy a teljességre utaló hetes szám, ami az istenek számában megjelenik, utalás a könyv végkifejletére, a teljes hitehagyásra. De akár párhuzamosan, akár egyenként volt jelen ezen istenek imádata két dolog biztos: nem számoltak Jahve hatalmával, nem tekintették Őt Istennek, nem tisztelték és az is biztos, hogy az a nép, amelynek isteneit imádták, annak Jahve kiszolgáltatta őket és elnyomás, szolgaság alá kerültek.

Ennek mindkét valósága itt van igeszakaszunkban. És mi történik? Fellángol Isten haragja. Mennyivel könnyebb lett volna Istennek, ha nem szereti Izraelt, nem? Akkor érzelmileg nem érinti nehezen az, hogy Izrael folyamatosan átnéz rajta. Csak, aki érzelmileg érintett, aki szeret, az lesz dühös attól, ha megcsalják, ha elhagyják. Jeremiás próféta által azt mondja népének Isten, könyvének 2. fejezetében: „Emlékszem rád: ifjúkorod hűségére, mátkaságod szeretetére, amikor követtél a pusztában, a be nem vetett földön.” A pusztaság, ahol Izrael ki volt szolgáltatva Istennek, ahol újra és újra megmutathatta népe kedvébe járó szeretetét, gondviselését egy olyan időszak volt Isten számára, mint friss házásoknak a nászút. Mátkájának nevezi Izraelt. Isten nemcsak érzelmileg érintett volt, hanem szerelmes volt népébe. Ha a szerelmes népe folyamatosan megcsalja őt, hogyan telne be a pohár! Nem nagyon szoktunk belegondolni abba, hogy vajon milyen volt mindez Istennek... Ő Isten, természetes, hogy bírta a megcsalást. Meg hát már ismerjük is, hogy Ő hosszútűró, irgalma nagy – pipa. Mai igeszakaszunkban betekinethetünk Isten szenvedésébe is, ahogyan szenved népe miatt, aki semmibe veszi Őt...

A nép tizennyolc éven át nyomorog a filiszteusok és az ammóniak elnyomásától. Érdekes az idő faktor, hogy mikor fordulnak oda Istenhez. Miért nem egy év múlva? Miért nem öt év múlva? Miért kell tizennyolc évig szenvedni, mire segítségül kiáltanak az Úrhoz? Tizennyolc évig birka türelemmel kitartanak Baal, Astarté, Kemós, Molok, Dágon, Astóret, Baal-Zebúb mellett. Nyomorgatják őket és ők nyomorukban ezeket az isteneket ruházzák fel hatalommal, mint akik meg tudják őket szabadítani. Nem tudjuk meg a történetből, miért nem hamarabb vagy éppen később kiáltanak fel Istenhez, az biztos, hogy amikor az egyedül Istennek kijáró bizalommal és tekintéllyel ruházzuk fel embert, tárgyat, ideológiát vagyis bálványimádó módon élünk, akkor annak sötétségben tartó ereje van. Amikor Istentől megvonjuk a bizalmunkat és azt másba helyezzük át, amikor boldogságunk, biztonságnak, értékességünk forrásának nem Istent tekintjük, akkor az, amire ezt átruházzuk, uralkodni fog felettünk és az hatással van életünkre, hatalmában, sötétségében tart minket. Elvesztjük Istent szem elől, nem számolunk vele egyáltalán, nem hisszük el, hogy hatalmasabb hiányainknál, bűneinknél. Évek telhetnek vakságban, hazugságokban, hamis célok kergetésében, sokat ígérő bálványimádásban, mire megmagyarázhatatlan módon megérkezik egy sóhaj: „Istenem nem bírom tovább, ments meg!”.

Tizennyolc év után tehát Izrael Istenhez kiált. Ezt már azért ismerjük, így kiáltott fel Izrael az arám, móábi, kánaáni, midjáni elnyomás idején is! Igen, ismerjük a mintázatot: Izrael kiált, megbánja hűtlenségét, Isten megszabadítja őket. De most nem ez történik! Azta, Isten mégsem olyan automata, amibe ha bedobok egy bűnbánatot, akkor kidob egy szabadítást?! Pedig a bünfelismerés megvan, így olvasunk róla: „Ekkor így kiáltottak az Úrhoz segítségért Izrael fiai: Vétkeztünk ellened, mert elhagytuk Istenünket, és a Baalokat tiszteltük”. És itt az első igazi nagy fordulat! Isten nem megindul, nem megszan, hanem keményen válaszol – emberi közbevetés nélkül, „face to face” Izraelnek: „Vajon Egyiptomból, az emóriaktól, az ammóniaktól, a

filiszteusoktól vagy a szidóniaktól, Amáléktól és Máontól nem én szabadítottalak-e meg benneteket, amikor sanyargattak titeket, és énhozzám kiáltottatok segítségért?” Hány néptől szabadította már meg őket? Ja, véletlenül pont annyit sorol fel, ahány istenséget a hatodik vers említ. Amint a nép szíve odafordul Istenhez, Ő személyesen válaszol nekik! Bár ez a válasz nemcsak emlékeztető, mellyel leleplezi azt a hazugságot, hogy a bálványok cselekvőképesek. Hiába ruházták fel őket a boldogítás képességével, képtelenek voltak rá! Isten volt és Isten lesz képes egyedül szabadítani, erejével, hatalmával értük cselekedni! Csakhogy Isten azt mondja, hogy most már nem akar értük cselekedni! Azta! Micsoda „hidegvizes zuhany!” „De hát Isten, nem az a dolgod, hogy megmentes minket?! Te azért vagy, hogy kiszolgálj minket, nem?!” És testvérek, Isten itt kökemény határt húz maga és népe közé a bálványimádás kapcsán. Azt mondja népének, „ha tizennyolc éven keresztül azoknak adtad a bizalmad, tőlük vártad szeretettséged, elégedettséged, erőd, gyarapodásod, akkor menj csak hozzájuk, tiszteld csak tovább azokat! Én már bizonyítottam nektek, amikor megszabadítottalak az egyiptomiaktól, emóriaktól, ammóniaktól, filiszteusoktól, szidóniaktól, Amáléktól, Máontól, mégsem ismertétek el értetek cselekvő hatalmamat! Nem bíztatok rám magatokat! Nem belém vetettétek bizalmatokat, nem számoltatok velem életek helyreállításában!” De hát Izrael bevallotta bűnét nem? Mi volt a gond, miért nem győzte ez meg Istent? Azért, mert a nyomorúságtól, a bálványimádás következményeitől meg akart szabadulni, de az Istennel való szeretetkapcsolatát, az Isten tiszteletét nem kívánta helyreállítani. Ez pedig tükör számunkra is a bűnrendezésünk kapcsán. Annak, hogy a bálványimádásunkba visszaesünk vagy annak, hogy éveket uralma alatt maradunk, annak között egyik oka lehet az, hogy meg akarunk szabadulni mondjuk a veszekedésektől, amik az alkohol miatti másnapossággal járnak vagy a pornónézés, a kóros önkielégítés nyomán járó „függő vagyok érzéstől”, a sorozatok éjszakákon át való nézésével járó fáradtságtól, de szívünk legmélyén nem akarjuk rendezni az Istennel való kapcsolatot, nem akarjuk úgy beengedni az életünkbe, hogy jogot formáljon rá és beleszólhasson abba. Most csendben magunkban Isten szerető jelenlétében őszinték és konkrétak lehetünk, megnevezhetjük, hogy mi az a kellemetlen mellékhatása a bálványimádásnak, amitől szabadulnánk, mert annyira nyomasztó, de az Ő tiszteletét nem vágyjuk mélyen helyreállítani életünkben. Azért az a bálvány mégis jól kitöltötte az Istennek járó helyet. Ráadásul sokszor „olyan édes” valahogy úgy „hozzánk nőttek”. Nem tudjuk elképzelni, hogy milyen lenne nélküle, hiszen éveket éltünk már férfiak és nők elismerő pillantásaiban; az elismertség hajszozásában; a manipulációban, hogy mindent mi irányíthassunk; egy idealizált belső világban, ahol mindig mi vagyunk a legszebbek, a legokosabbak, ahol mi vagyunk a magunk istenei; a büszkeségben, melybe olyan sokszor mások megvetése után, mint biztos vár húzódnunk vissza; vagy a kóros önelemzés, melyben mindig magunkkal vagyunk elfoglalva. Ha fel is ismerjük, hogy mindez bűn, mindez bálvány, amivel vigasztalódtunk, amit felruháztunk Istennek járó hatalommal, az nem elég! A bűneink felismerése, megvallása nem elég! Izrael bűnfelismerésére Isten itt azt mondja, „többé nem szabadítalak meg”! „Ha csak bűneid mellékhatásaitól akarsz megszabadulni, ha engem is csak használni akarsz arra, hogy rendbe tedd magad, akkor maradj azoknál az isteneknél, akiket eddig használtál!” Talán durva és megbotránkoztató, de a bemocskolt szexualitással élő világunkban, lehet így radikálisabban jut el hozzánk: „folytasd választott isteneiddel nyugodtan tovább lelki önkielégítéset, ehhez rám nincs szükséged!” Ez nagyon durva! De lehet, hogy a tizennyolc éves sötétségeinkből ilyen durván leleplező mondatok segíthetnek világosságra minket, ami leleplezi, hogy mi is az a valóság, amiben élünk...

És ekkor jön a második csavar, a második fordulat: Isten elutasító válaszára Izrael nemcsak fel-és beismeri bűnét, hanem két dolgot tesz: anélkül, hogy tudná a dolog pozitív végkimenetelét, leborul Isten előtt, mint akinek hatalma van, kiszolgáltatja magát Neki és azt mondja: „Vétkeztünk. Tégy velünk bármit, ahogy jónak látod, csak ments most meg bennünket!” Bár Isten akkor is erős és hatalmas, ha Izrael emberkéz alkotta bálványszobrokat ruház fel azzal az erővel és hatalommal, de itt kiszolgáltatják magukat Istennek. A totális bizalom jele, ha az ember azt mondja, tegyél velem azt, amit szeretnél. Ennek a kiszolgáltatottság legmélyén csak bizalom lehet, hogy Isten erejével, hatalmával nem visszaél, hanem népe érdekében cselekedni fog. Egy tudatos döntés, mely következtében újra helyére kerül Izrael szívében, gondolkodásában Isten, mint érte cselekvő és cselekedni akaró legfőbb hatalom.

Ebben a fordulatban tehát két dolog történik: Izrael visszaadja a kizárólagos uralmat élete felett Istennek, másrészt pedig konkrét lépésre szánja el magát, kiteszi bálványait az életéből. Ezt olvassuk: „eltávolították maguk közül az idegen isteneket, és újra az Urat tisztelték”. Sokszor nemcsak azért maradunk a bálványaink mellett, mert szeretjük őket, vagy azért, mert nem elég erős az akaratunk, hogy leszámoljunk velük, vagy mert nem hisszük el, hogy Isten hatalmasabb, mint az adott bálvány, hanem azért is, mert nem tesszük meg a bálványok eltávolításának konkrét lépéseit! Az elméleti felismerést, nem követi Isten tiszteletének helyreállása életünkben és a bálvánnyal való teljes szakítás. Vágyjuk, hogy keresztyén életünk jó illat legyen és erővel teljes, de elégedettségünk, boldogságunk végső forrása nem Istenben nyugszik. Isten kegyelméből felismerjük a céltévesztett működésünket, az Ő helyére emelt dolgok ránk borult sötétségét, de nem szakítunk a pornóval, az alkohollal, a házasságon kívüli szexuális élet gyakorlásával, az ezoterikus és okkult hatásokkal, a romboló médiatartalmak fogyasztásával, a hazugságokkal, a verbális agresszióval és még sorolhatnánk. Igénk stop táblát állít most eléünk és ajtót nyit arra, hogy kilépjünk a bálványimádás ördögi köréből – először vagy újra! Hiszen azt látjuk, hogy amikor Izrael újra elismeri Istent Úrnak és teljhatalmú hozzáférést ad maga felett neki és kidobja bálványait életéből, vagyis megtér, akkor Isten mégis megkönyörül rajtuk.

Azt olvassuk: „Az Úr pedig megelégette népe nyomorúságát”. Más fordításban „nem tudta tovább elviselni Izrael nyomorúságát”. Mivel Isten szíve Izraelhez volt kötve nem maradt közömbös a tizennyolc nyomorúságban sem, hanem fájt Neki az a nyomorúság, amibe hűtlensége miatt Izrael került. Alig várta, hogy végre véget vethessen annak. Ismét láthatjuk a feszültséget Isten szentsége és irgalma között, az ígéretei feltételeessége és feltétlensége között, amelyeket népének tett. Ez a feszültség csak a kereszten oldódik fel teljesen. Ahol egyszerre látjuk Jézus önkéntes áldozatában Isten igazságos büntetését a bálványaink, a bűneink felett és egyszerre látjuk az irgalmát, mert fellángoló haragjának tüze nem minket pusztít el. Ő saját Fiának mondta a kereszten, hogy „nem szabadítalak meg”, amikor elfordult a bűnök súlya alatt lévő Fiától. Miattunk, a mi bűneink, bálványimádásunk miatt kellett Jézusnak ott maradnia, elszenvednie a kereszten a poklok poklát, hogy minket mindig tárt karokkal várhasson az Atya. Ő örömmel állítja helyre életünket, örömmel szabadít meg minket minden bálványtól, amit eddig cselekvőképeséggel ruháztunk fel. Ahogyan akkor és ott Izraelnek többre volt szüksége a „pipáknál”, „tudom-oknál”, úgy a Szentlélek erejében, igazságában most minket is konkrét lépésekre hív. Ahogyan a lelkiben olvastuk Pál biztatását: „vessétek le a régi élet szerint való ömbermet” úgy kell, mint egy szakadt, koszos ruhától megszabadulnunk Általa a bűnös kívánságaink mentén „felnövv” bálványoktól és ki kell magunkat szolgáltatni Istennek, elismerve Őt életünk Urának, Megváltójának Aki erejével, hatalmával ma is értünk akar cselekedni, hogy meggyőzzön, hogy értünk van és nem ellenünk! Vágyik arra, hogy újra Ő legyen boldogságunk, elégedettségünk, szeretettségünk egyedüli forrása, hogy tisztelete helyre álljon azzal, hogy elismerjük Őt hittel, annak, Aki Ő valójában és bálványainknak hátat fordítva egyedül Neki élünk! Legyen így! Ámen!

Győriné Vincze Krisztina